

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วง ๕๐ ปีที่ผ่านมา สังคมไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็วทางด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงทางประชากรจากภาวะการเกิดสูง ตายสูงมาสู่การเกิดต่ำตายต่ำ ประกอบกับการเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยาจากโรคระบาดและโรคติดต่อ มาสู่โรคเรื้อรังและโรคที่เกิดจากการเสื่อมสภาพร่างกายตามวัย ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนจากสังคมวัยเยาว์ สู่สังคมสูงวัย ประเด็นท้าทายต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศจึงเปลี่ยนจากการเพิ่มประชากรวัยเด็กอย่างรวดเร็วในอดีต เป็นการเพิ่มประชากรวัยสูงอายุอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและยังทวีความรวดเร็วต่อไปอีกใน ๒๐ – ๓๐ ปีข้างหน้า หากพิจารณาลักษณะที่สำคัญของประชากรสูงอายุไทยในปัจจุบันจะพบว่า ผู้หญิงมีอายุยืนยาวกว่าผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงสูงอายุมีจำนวนและสัดส่วนมากกว่าผู้ชายสูงอายุและกลายเป็นประชากรส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย ผู้สูงอายุในปัจจุบันมีการศึกษาสูงขึ้นกว่าในอดีต และช่องว่างทางการศึกษาระหว่างผู้สูงอายุชายและหญิงลดลง ผู้สูงอายุหญิงจะมีสัดส่วนผู้ที่เป็โนสดหย่าร้าง และเป็นหม้ายเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิต สูงกว่าผู้สูงอายุชาย นอกจากนี้การลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนผู้สูงอายุที่เป็นโสด และการย้ายถิ่นของบุตรส่งผลให้แบบแผนการอยู่อาศัยกับบุตรมีแนวโน้มลดลงในขณะที่การอยู่ตามลำพังหรืออยู่กับคู่สมรสเท่านั้นเพิ่มขึ้น^๑

วัยสูงอายุเป็นวัยที่คนส่วนใหญ่เข้าใจว่ากำหนดขึ้นโดยการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายและจิตใจแม้ว่าการมองวัยนี้จะสัมพันธ์กับอายุและกระบวนการชราแต่การกำหนดเส้นแบ่งว่าเข้าสู่วัยสูงอายุรับอิทธิพลจากการรอบความคิดทางสังคมเป็นหลัก ในสังคมเดิมซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมอายุประชากรไม่ยืนยาวนัก ผู้ที่มีอายุสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรทั่วไปในสังคมนั้นจะได้รับการกล่าวขานว่าเป็นผู้อาวุโสหรือผู้เฒ่า นอกจากนั้นภายในสังคมเดิมจะมีระบบของการเกื้อกูลกันภายในครอบครัวและชุมชนที่เข้มแข็ง ทำให้สังคมแบบเดิมซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมจึงไม่มีความจำเป็นในการจำแนกบุคคลว่าเป็นผู้สูงอายุโดยใช้เกณฑ์อายุสมบูรณ์^๒

^๑ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

^๒ สุทธิชัย จิตุพันธ์กุล, ชัยยศ คุณานุสนธิ์, วิพุธ พูลเจริญ, ไพบุลย์ สุริยวงค์ไพศาล, ปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

ผู้สูงอายุทุกคนย่อมมีศักดิ์ศรี นอกจากศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์แล้ว ผู้สูงอายุแต่ละคนยังมีศักดิ์ศรีในตัวเองที่เกิดจากการทำงานและการมีส่วนร่วมในสังคมมาตลอดชีวิตในฐานะของผู้ประพฤติดี เป็นพลเมืองดี ทำประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชน เป็นภูมิปัญญาของสังคม ดังนั้นจะเห็นว่าผู้สูงอายุอยู่ในฐานะผู้ให้มากกว่าทั้งต่อครอบครัวชุมชนและสังคม และมีส่วนร่วมในความเป็นหน่วยกำลังของรัฐทั้งในด้านกำลังสติปัญญา กำลังกาย และกำลังทรัพยากรไม่มากนัก^๓

สังคมไทยกำลังเดินเข้าสู่ระยะของประชากรชราในระยะเวลาอีก ๒๐ ปี ข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๓) โดยจะมีประชากรสูงอายุที่อายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ ๑๔ ของประชากรทั้งประเทศและมีประชากรสูงอายุตั้งแต่ ๖๕ ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั้งประเทศ และการที่จะทำให้สังคมประสบความสำเร็จในระยะประชากรชราเป็นงานหรือหน้าที่ของทุกหน่วยในสังคมที่จักต้องร่วมแรงร่วมใจกันโดยไม่อาจปฏิเสธได้^๔ ขณะเดียวกันจากโครงสร้างประชากร ๓๐ ปี ข้างหน้า^๕ รายงานว่า โครงสร้างประชากรกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หรือสังคมคนแก่เป็นประเด็นที่ได้ยินบ่อยมากขึ้นในช่วง ๑-๒ ปีที่ผ่านมา หลายคนมองเป็นเรื่องไกลตัว แต่ความจริงเป็นเรื่องใกล้ตัวอย่างคาดไม่ถึง และเป็นโจทย์ที่ทุกคนทุกภาคส่วนต้องรับมือตั้งแต่วันนี้ เพราะประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ และจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด ในปี ๒๕๗๔ มีข้อมูลตัวเลขสถิติที่น่าสนใจ คือ ในปี ๒๕๕๓ ประเทศไทยมีประชากรอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นสัดส่วน ๙ % ของประชากรทั้งหมด และจะเพิ่มขึ้นเป็น ๑๔ % ในปี ๒๕๖๔ และจะเพิ่มขึ้นเป็น ๒๐% ในปี ๒๕๗๔ เมื่อนั้นจะเรียกประเทศไทยว่าเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” ได้แล้ว ขณะที่สหประชาชาติคาดการณ์ว่า สัดส่วนผู้สูงอายุของไทยมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนและไทยก้าวเข้าสู่สังคมคนแก่เร็วกว่าประเทศส่วนใหญ่ในอาเซียนประมาณ ๒๐ ปี

ด้วยปัจจัยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ที่มีอัตราการเกิดและอัตราการตายไม่สมดุลกันเหมือนในอดีต คือ มีอัตราการเกิดมากกว่าการตาย ทำให้ภาวะประชากรสูงวัยในประเทศไทยสูงขึ้นถึงประมาณ ๙.๖ ล้านคนในปัจจุบัน ซึ่งเท่ากับ ร้อยละ ๑๔ ของประชากรทั้งประเทศ อีกทั้งสังคมมีความเจริญทางวัตถุมากขึ้น วิถีชีวิตของคนจึงเปลี่ยนแปลง คนในครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาให้กัน เนื่องจากมีความจำเป็นต้องออกไป ประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว

^๓ ปรีชา อุปโยคิน, สุรีย์ กาญจนวงศ์, วิณา ศิริสุข, มัลลิกา มัติโก, **ไม้ใกล้ฝั่ง : สถานภาพและบทบาทผู้สูงอายุ**, (กรุงเทพมหานคร : กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑), หน้า ๓.

^๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, **สถานภาพของผู้สูงอายุไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๕), หน้า ๓.

^๕ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), “การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบเชิงนโยบายต่อการพัฒนาประเทศจากผลการคาดประมาณประชากรของไทย พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๘๓”, **รายงานวิจัย: จัดทำโดยคณะกรรมการคาดประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓.**

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว จึงเกิดช่องว่าง ผู้สูงวัย จึงเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางสังคมค่อนข้างสูง อันอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง จากการที่เคยเป็นหัวหน้าครอบครัว มีอาชีพ มีรายได้ ต้องออกจากบ้านไปประกอบอาชีพ ได้พบปะผู้คน มีอำนาจในการตัดสินใจภายในครอบครัว แต่เมื่อถึงวัยสูงอายุ บทบาทดังกล่าวลดลงหรือหมดสิ้นไป ประกอบกับภาวะเสื่อมถอยของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย คิดช้า ทำช้า บางรายเกิดภาวะซึมเศร้า เกิดความเหงา ความว้าเหว่ ความเครียดบางรายมีปัญหาในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนในครอบครัวและชุมชน ซึ่งไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของผู้สูงวัย ที่มีความเสื่อมถอยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งต้องการความรัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทรจากครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง^๖

จึงเห็นได้ว่า ปัญหาของผู้สูงวัย ที่ถูกภัยคุกคามในทางด้านจิตใจประสบทุกข์ที่ลูกหลานทอดทิ้งให้อยู่บ้านคนเดียวตามลำพังโดยขาดคนเหลียวแล เป็นปัญหาใหญ่ในสังคมไทยปัจจุบัน เพราะว่าผู้สูงวัย มีเพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ทำให้ผู้สูงวัยถูกทอดทิ้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นปัญหาใหญ่ในวงกว้าง ซึ่งจะต้องร่วมมือช่วยกันเข้ามาแก้ปัญหา ผู้สูงวัยที่ถูกภัยทางสังคมที่เป็นคนรอบข้างเป็นส่วนมาก ที่ปล่อยให้เป็นคนแก่ชราเฝ้าบ้านอยู่คนเดียวไร้คนดูแล ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีการพัฒนาไปจุดสูงสุดจนปล่อยปละละเลยอย่างที่เราเห็นในปัจจุบัน หรืออาจจะเกิดจากสภาพเศรษฐกิจที่ไม่คงที่ สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่พัฒนาไปไกลจนทำให้ผู้สูงวัยปรับตัวไม่ทัน หรือการมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตทำให้ชีวิตเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วจนปรับตัวไม่ทัน เช่น การใช้เทคโนโลยีที่นำเข้ามาใช้กับชีวิตประจำวันจนทำให้ชีวิตของมนุษย์สะดวกสบายมากขึ้น แต่ขาดการดูแลซึ่งกันและกัน เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนที่ทันสมัยและการมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ทันสมัย โดยไม่ต้องไปหากันใช้โทรศัพท์สื่อสารหากันเอง ทำให้ผู้สูงวัยถูกทอดทิ้งให้เฝ้าบ้านอยู่ลำพังคนเดียว ส่วนผู้ที่เป็นลูกหรือเป็นหลานก็ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ตามความประสงค์ เพราะจะต้องออกจากบ้านไปทำงาน ตั้งแต่เช้าจรดเย็นเมื่อมาถึงบ้านก็เกิดอาการเหนื่อยล้าจากการทำงานและเข้าที่พักเอาแรงไว้ทำงานในวันข้างต่อไปทำอย่างนี้ไปวัน ๆ จนไม่มีเวลาดูแลพ่อแม่ นี่คือ ปัญหาในสังคมไทยในปัจจุบัน ไม่ว่าในเมืองหรือชนบทก็เหมือนกัน ถ้าปล่อยปละละเลยให้ผู้เฒ่าผู้สูงวัยอยู่ตามลำพังแบบนี้ไปเรื่อย ๆ จะทำให้หน้าที่ของลูกที่จะต้องคอยดูแลพ่อแม่ยามแก่เฒ่าเริ่มจะเห็นห่างออกไป จนกระทั่งเป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน ดังนั้น ปัญหาที่

^๖ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาประเทศ, หน้า ๗.

สำคัญของผู้สูงวัย คือ ปัญหาด้านจิตใจ สุขภาพอนามัยที่ควรได้รับจากสมาชิกในครอบครัว และปัญหาทางสังคม เพื่อน ๆ ที่เคยร่วมสุขร่วมทุกข์^๗

พระพุทธศาสนา มีหลักคำสอนที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยของบุคคล เช่นปฐมวัย ก็จะต้องมีอิทธิบาทธรรม ในการศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในชีวิต คือ มีความพอใจเรียน ตั้งใจเรียน เข้าใจเรียนและฉลาดในการเรียนรู้ศาสตร์ใหม่ ๆ ในโลกปัจจุบัน วัยผู้ใหญ่หรือมัชฌิมวัย ก็คือ ดำรงตนอยู่ในความหมั่นพากเพียรในการประกอบอาชีพที่สุจริตทำงานเพื่อสร้างฐานะทางการเงินหรือเศรษฐกิจในครอบครัวให้มั่นคง ส่วนในวัยสุดท้ายของชีวิตหรือปัจฉิมวัย ซึ่งก็คือวัยของผู้สูงวัยนั่นเอง พึงดำรงตนอยู่ในหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมแก่ตน เพื่อให้สามารถที่จะดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข และรู้จักการปล่อยวางต่ออารมณ์ต่าง ๆ ที่ตนเคยผ่านประสบการณ์มาเป็นเวลานาน เพราะหากไม่รู้จักแสวงหาทรัพย์ภายในตนหรืออริยทรัพย์ไว้แก่ตนแล้ว เมื่อถึงคราวที่เกิดเจ็บป่วยหรือจวนเจียนใกล้จะถึงแก่กรรม ก็จะทำให้เกิดความไม่พร้อมในการเตรียมตัวก่อนตาย เนื่องจากการเดินทางของมนุษย์ไม่ใช่เพียงความตายเท่านั้นมาแต่ตรอนแล้วสิ้นสุด แต่มนุษย์จะต้องเดินทางไกลไปสู่ภพน้อยภพใหญ่อีก ความคติความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา ฉะนั้น การเตรียมตัวเตรียมใจของผู้สูงวัยที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า เป็นผู้ไม่ประมาท ดังพระพุทธพจน์ที่ปรากฏในภัทเทรตตสูตรว่า

บุคคลไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ไม่ควรหวังสิ่งที่ยังไม่มาถึง สิ่งใดล่วงไปแล้วสิ่งนั้นก็เป็นอย่างอื่นไปแล้ว และสิ่งใดที่ยังไม่มาถึง สิ่งนั้นก็เป็นอย่างอื่นยังไม่มาถึง ส่วนบุคคลใด เห็นแจ้งธรรมที่เป็นปัจจุบัน ไม่มั่งอันแน่น ไม่คลอนแคลนในธรรมนั้น ๆ บุคคลนั้น ควรเจริญธรรมนั้นให้แจ่มแจ้ง บุคคลทำความเพียรตั้งแต่วันนี้ทีเดียวใครเล่าจะรู้ว่าความตายจักมีในวันพรุ่งนี้ เพราะว่าความผัดเพี้ยนกับมัจจุราชผู้มีเสนามากนั้น ย่อมไม่มีแก่เราทั้งหลายพระมุนีผู้สงบเรียกบุคคลผู้มีความเพียร ไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันและกลางคืน ซึ่งมีปกติอยู่อย่างนี้นั้นแล้วว่าผู้มีราตรีเดียวเจริญ^๘

จากพระพุทธพจน์นี้ จะเห็นว่า ผู้สูงวัยต้องมีการเตรียมตัวเตรียมใจดังกล่าวเพื่อเผชิญหน้ากับเหตุการณ์เกินความคาดเดาในอนาคต เพราะไม่ว่าตนจะมีอายุอยู่ได้นานสักเพียงใด ฉะนั้น การทำบุญให้ทานรักษาศีลและปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม จึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมอย่างยิ่งแก่ผู้สูงวัยเพราะเป็นการส่งเสริมให้ท่านเป็นผู้มีสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตที่เข้มแข็งสามารถที่จะเตรียมตัวเพื่อรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่คอยรุมเร้าอยู่ตลอดเวลาได้อย่างน่าอัศจรรย์

^๗ พระบุญทรง หมิดำ (บุญธโร), “ปัญหาและทางออกของผู้สูงอายุตามหลักพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙), หน้า ๓๔.

^๘ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๐๑/๒๓๓.

เพราะว่าพุทธธรรม ก็คือ คำสอนที่เป็นประโยชน์สำหรับให้มวลมนุษย์ทุกเพศทุกวัยได้นำไปประพฤติปฏิบัติและยังส่งผลดีในด้านต่าง ๆ เช่น การแผ่เมตตาช่วยให้ตนมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ รู้จักการให้อภัยต่อคนอื่น ขณะเดียวกันก็จะได้รับความรัก ความเมตตาจากกลับคืนมาสู่ตน

บ้านธรรมปกรณ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานสงเคราะห์คนชรา ที่รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการจัดตั้งเพื่อสงเคราะห์คนชราที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน ที่มีภูมิลำเนาใน ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ โดยเริ่มเปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๙๘ เป็นต้นมา และเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ กรมประชาสงเคราะห์ ได้ปรับเปลี่ยนชื่อเป็นกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสถานสงเคราะห์คนชรากันธรรมปกรณ จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ โดยมีภารกิจในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

จากการดำเนินการของบ้านธรรมปกรณ ที่ผ่านมา พบว่า ผู้สูงวัยที่เข้ารับบริการ มีสภาพปัญหาทางด้านจิตใจมาก่อนเข้ารับบริการ ซึ่งเกิดความหดหู่ทางใจ ว้าเหว่ ซึมเศร้า ความเหินห่างจากครอบครัว ปลอ่ยให้ผู้สูงวัยต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวลำพัง ถูกปลอ่ยปละละเลยและไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลานหรือหมู่ญาติ จึงเกิดการถดถอยทางจิตใจ ดังนั้น เมื่อเข้ามาอาศัยสถานสงเคราะห์แห่งนี้จึงปรับตัวทั้งการกิน การนอน และการขับถ่าย ตลอดจนสุขอนามัยต่าง ๆ เนื่องจากผู้สูงวัยเหล่านี้มีความเคยชินกับชีวิตภายนอกมาก่อน จึงไม่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวเข้าหาผู้อื่น นอกจากนี้ ยังมีปัญหาสุขภาพที่ติดตัวมา มีสภาพร่างกายที่ทรุดโทรม การเจ็บไข้ได้ป่วย โรคภัยรุมเร้า จึงส่งผลให้สภาพจิตใจย่ำแย่ตามไปด้วย^๔

สำหรับการรักษาบำบัดผู้สูงวัยนั้น นอกจากจะต้องบำบัดด้วยสภาพแวดล้อมที่ดีที่เหมาะสม การรักษาด้วยยา ร่วมทั้งการกิน การนอนที่เป็นเวลา และขับถ่ายแล้ว การทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส จึงเป็นอีกแนวทางวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้สูงวัยเกิดความสุข ดังนั้น การนำเอาหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับกิจกรรมในแต่ละวันจึงเป็นกรรมวิธีที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้สูงวัยได้ตระหนักถึงคุณค่าในชีวิตที่เหลืออยู่ได้อย่างยาวนาน

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ และการประยุกต์หลักพุทธธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันของ

^๔ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ เชียงใหม่ : ประวัติความเป็นมาและสภาพปัญหา. **บ้านธรรมปกรณ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.thammapakorn.go.th/tam/se.htm>. [๑๙ มกราคม ๒๕๕๗].

กลุ่มผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ว่าเป็นไปในลักษณะเช่นไร และใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ไขปัญหาผู้สูงวัยเป็นลำดับไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในชีวิตประจำวันของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพปัญหาของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในชีวิตประจำวันของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย แบ่งขอบเขตของการศึกษาออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย การศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงวัย การวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่และการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในชีวิตประจำวันของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา คือ บ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงวัยทั้งชายและหญิง อายุระหว่าง ๖๐ ปี ขึ้นไป แบ่งเป็นชายจำนวน ๔๓ คน และหญิง จำนวน ๖๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๐๓ คน^{๑๐}

^{๑๐} ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่ : ประวัติความเป็นมาและสภาพปัญหา.” บ้านธรรมปกรณ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.thammapakorn.go.th/tam/se.htm>. [๑๙ มกราคม ๒๕๕๗].

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ผลการวิจัยสภาพปัญหาของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๑.๕.๒ ผลการวิจัยการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในชีวิตประจำวันของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย

๑.๖.๑ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม หมายถึง การนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับ กิจกรรม ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เพื่อไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมในการส่งเสริมสุขภาพ ของผู้สูงวัย **หลักพุทธธรรมในงานวิจัยนี้** หมายถึง หลักไตรลักษณ์ หลักอริยสัจ ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม หลักการเว้นจากอบายมุข ๖ และหลักบุญบาป/หลักกรรม

๑.๖.๒ ผู้สูงวัย หมายถึง บุคคลทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป ผู้สูงวัยเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อโรคภัยต่าง ๆ และความเสื่อมถอยทางร่างกายและจิตใจ

๑.๖.๓ บ้านธรรมปกรณ์ หมายถึง สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ ตั้งอยู่ใน อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสงเคราะห์คนชราที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน ที่มี ภูมิลำเนาใน ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ โดยเริ่มเปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๘ เป็นต้นมา

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบสภาพปัญหาของผู้สูงวัยบ้านธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในชีวิตประจำวันของผู้สูงวัยบ้าน ธรรมปกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่